

והתענג בדשן

שיעור הלכתי שבועי מפי מורנו ורבנו
הרה"ג דוד שלום נקי שליט"א
מו"צ ומחבר סדרת הספרים "בהלכה ובאגדה"

השיעור בימי ראשון בשעה 18:00
בבית המדרש "חזון עובדיה" דימונה

גליון 239

"והתענג בדשן נפשכם, הטו אֶזְנְכֶם וּלְכוּ אֵלַי, שְׁמַעְנוּ וְנִדְבַחִי נִפְשְׁכֶם" (ישעיה נה ב)

מענייני ראש השנה והכנת זכויות ליום הדין

של כל השנה. תרופה נגד כאבי עיניים. ממעלות אמירת התיקון של הגרי"ח בליל ראש השנה. למי תיקנו לומר תיקונים? זמן אכילת הסימנים. כביצה פת בתחילת הסעודה. יבהיר לבני הבית על הסימנים וישעשע אותם בדברים משמחים. וורטים וסיפורים מעניינים. חיוב סוכה במעט יותר מכביצה פת. איך אפשר שלא להתחייב בסוכה? איך אפשר לאכול קביעות סעודה ולברך רק על המחיה? פתרון למי שאין לו סוכה. הגאון רבי יהודה צדקה: יהודי לא קונה דירה אם אין שם סוכה. איך נברך שהחיינו על כל פרי?

תחל שנה וברכותיה

א. בסייעתא דשמיא נדבר היום כמה נקודות חשובות מענייני ראש השנה.

ועצומים יש בענייניו של כל מועד ומועד, וכי הם יודעים דברים אלו? ומי מדבר על ההלכות של כל מועד ומועד, שבוודאי אינם יודעים בין ימים לשמאלם.

אבל עתה ישלח השם יתברך את המפיצים והמפיצות הנ"ל, והולכים ומזכים את הרבים בסופרים, בקניונים, בבתי רפואה, בתחנות מרכזיות, תחנות רכבת, גני ילדים ובתי ספר, בתי כלא, בסיסי צבא, בכותל, בקברי צדיקים, ואפילו הגיעו עד "מירון" ועוד, ובכל מקום ומקום שחושבים שכדאי ואפשרי, הרי אין ספק שהדברים הללו מחלחלים באחינו התועים ואט אט הם מבינים שהעולם לא הפקר, ויש מנהיג לבירה שאכפת לו מכל אחד ואחד מאיתנו, ואנחנו הבנים שלנו והוא אוהב אותנו אהבת עולם ואהבה רבה, ואדרבה בגלל כך, הוא כתב לנו ספר שיש בו הוראות היצרן עם הנהגות חשובות שעלינו ליישם אותם, ואם נזכה ליישם אתם כדת, לא יהיו כמונו מאושרים בעולם. ובחסדי השם שההוראות הללו באים בקצרה, בשפה קלה ונעימה השווה לכל נפש, בחוברות "בהלכה ובאגדה", עם ביאורים נפלאים מחז"ל הקדושים על כל חג ומועד, ומגיעים אליהם בדרכים שונות, וברוך השם לוקחים את החוברות והונים בהן, ומאכן והלאה הכל בידי של השם יתברך איך לגלגל את הדברים, שכמה הדברים ישיפיעו עליהם ויתחזקו באהבתו ויראתו לעשות רצונו כרצונו.

סיפר לי אחד המפיצים הגדולים בערי המרכז שאפשר לומר שכמעט הוא לא נח לרגע, ואין יום שהוא לא הולך להפיץ מעיר לעיר ומסופר לסופר ומזכה את הרבים בצורה נפלאה ביותר, והנה יש סופר אחד ענק ביותר שיש בו לא פחות ולא יותר 30 קופות, כי יש שם מחלקות מחלקות של מינים ממינים שונים מאוכל ועד חפצים שונים ומגוונים ככלי בית, חשמל ועוד ועוד, ובלי גוזמה נכנסים שם בכל יום אלפי אנשים, והנה בעבר הם ביקשו להפיץ שם חוברות, אך נתקלו בסירוב מוחלט, והנה בא זה המפיץ ואמר ננסה אולי השם יפתח את ליבם להסכים להפיץ שם, ולהפתעתו, ישתבח שמו לעד, פלא והפלא, לאחר שהוא הסביר להם כמה החוברת יפה ומשובחת, יש שם סיפורים בלשון יפה קלה ומעניינת, אמרה לו האחראית בקופה הראשית שהוא יכול להניח על ידי כל קופה וקופה. ולא רק זה, היה שם אחד העובדים שהוא לא דתי, שגם הוא התלהב מהרעיון ולקח חוברות ועמד בפתח הסופר הענק, והתחיל לחלק לכל העובדים ושבים. מה רבו מעשיך'.

ממש רואים את הצימאון האדיר שיש בעם ישראל, כמו שנאמר בנביא יחזקאל (לו כה-כח): "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם... וְנָתַתִּי לָכֶם לֶב חָדָשׁ, וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם."

שבח והודיה להשם יתברך על כל המפיצים. "לילות כימים" ולא "מים כלילות". מי חילק חוברות בסופר של 30 קופות? איך מתקיים הפסוק: "וְהִסְרֵתִי אֶת לֵב הָאָבֶן מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר...". מה שלחו מקבר רחל? הם קראו בחוברת ראש השנה וזרקו את הטלוויזיה מהבית. איך מכריעים לכך זכות? הפצת החוברות נטו זיכוי הרבים, אין הוצאות: דלק, שכירות, מים, חשמל, תה, קפה וכו'. העושה מצוות בשמחה, שכרו אלף ידות יותר. מבצע מיוחד להיות שותף בפעילות

¹ "ואילו פינו מלא שירה כים, ולשונו רינה כהמון גליו, ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע, ועינינו מאירות כשמש וכירח, וידינו פרושות כנשרי שמים, ורגלינו קלות כאילות, אין אנחנו מספיקים להודות לך ה' אלוהינו, ולברך את שמך מלכנו על אחת מאלף אלפים, ורוב ריבי רבבות פעמים, הטובות, ניסים ונפלאות שעשית עמנו ועם אבותינו. קָה אֲשִׁיר לָהּ, כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלַי (תהלים קטז יב), חֲסִדִּי ה' אֲפִיר תְּהִלָּתָהּ, כָּעַל כָּל אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ ה' (ישעיה סג ז), "בְּמָה אֶקְדֵּם ה', אֶכֶף לְאֵלֵיךְ מְרוֹם" (מזכה 1 ו), אשר גבר חסדו עלינו ושלח לנו מפיצים ומפיצות כאלו יקרים שעושים חיל בכל אתר ואתר, בציבור עמ' בית ישראל, ומכתתם רגליהם ממקום למקום שעות על גבי שעות, ערב ובוקר וצהרים, ועושים "לילות כימים", כדי לזכות את אחינו ואחיותינו היקרים והאהובים שלא כולם זכו עדיין להיות מונחים בענייני התורה והמצוות. [ובדרך אגב ישנם טועים כשהם משבחים משהו ואומרים שהוא עושה "מים כלילות". ופשוט זה לא מדויק, כי בדרך כלל בלילות ישנים וביום עושים, ואם הוא עושה "מים כלילות", הרי אומר שהוא לא עושה כלום, אלא הוא יושן בעמידה גם ביום. אבל עושה "לילות כימים", היינו שכמו שבימים הוא עושה חיל כבד ופועל ישועות בקרב הארץ, כך גם בלילות הוא לא נח ולא שוקט ועושה חיל כבד, ואשרי חלקו ומה נעים גורלו.]

והגם שרבים מהם נחשבים מסורתיים שכביכול הם חוגגים את חגי ישראל, אבל ברור שהם מקיימים את המסורת בבורות, ובידיעות דלות תואר מאוד כפי שעולה להם מזכרונם בימי קטנותם בגן מהגננת המסורתית שאמרה להם שאוכלים תפוח בדבש ורימון מתוק בראש השנה ותו לא. וכי הם יודעים מה המטרה לה' ימי ראש השנה הגדולים והנעלים הללו? מה זו תשובה? איך עושים תשובה? למה תוקעים בשופר? ומה תפקידו של השופר בימים אלו? וכי הם יודעים מה זה "תשובה, תפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה"? (עיין מהרש"א חידושי אגדות ראש השנה טז ע"ב), וכי הם יודעים שהקדוש ברוך הוא ישתבח שמו ויתעלה כבוד הדרו, מלך רם ונישא, יושב בראש השנה וכל באי עולם עוברים לפניו אחד אחד, והוא דן את כולם על מעשיהם, והללו מימינים והללו משמאלים, מלאכים שמסגרים ומלאכים שמקטרגים, וברוב רחמינו עלינו שאנחנו עמו וצאן מרעיתו, הוא מתמלא עלינו ברחמים, ועומד מכסא הדין ויושב על כסא החסד והרחמים, כמבואר בזוהר הקדוש (פרשת בהעלותך דף קמט ע"ב), שכאשר אנחנו מתפללים בראש השנה ומבקשים ומתחננים לפניו יתברך, ותוקעים בשופר, הקדוש ברוך הוא מרחם עלינו, ומהפך את מידת הדין לרחמים. [שהתקיעה היא בחינת "חסד", ואילו התרועה היא בחינת "דין", ועיקר כוונת התוקע צריכה להיות על התרועה שהיא "דין" שתיהפך את הדין לרחמים]. ע"ש. וכן הלאה והלאה, כמה וכמה דברים נפלאים

מנהג ישראל קדושים להביא בלילי ראש השנה מיני מאכלים שיש בהם סימונים טובים לכל השנה, כמו: תמרים, רוביא - שעועית, קרא - דלעת, כרתי, סילקא - תרד, רימונים, תפוח בדבש, ראש כבש ועוד. על פי מה

והסרתי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר... וְעִשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בָּחָקִי תִּלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעִשִׂיתֶם... והייתם לי לעם ואֲנִכִּי אֶהְיֶה לָכֶם לְאֻלָּמִים". הקדוש ברוך הוא אומר שהוא יתן לנו לעם ישראל לב חדש ורוח חדשה, ובמה זה מתבטא? **"וְעִשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בָּחָקִי תִּלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעִשִׂיתֶם"**, כשכל עם ישראל נתחזק ונשמר את מצוות השם, ממילא: **"וְהִייתֶם לִי לְעָם וְאֲנִכִּי אֶהְיֶה לָכֶם לְאֻלָּמִים"**. ואיך באמת עושים את זה שכל עם ישראל נתחזק במצוות השם, אם לא על ידי קירוב של עוד יהודי ועוד יהודיה לאבינו שבשמים. ומי ידאג לאחינו ואחיותינו המסכנים שלא זכו עדיין להתקרב לא בשיעורי תורה, ולא בכנסי חינוך וכדומה. אבל על ידי שבאים המפיצים והמפיצות הללו שמתחסדים עם קונם, ומראים את אהבתם הכנה להשם יתברך, ומגלים את האכפתיות שלהם מעם ישראל, ומכתמים רגליהם בכל אתר ואתר, ומזכים את הנשמות שלהם. אין ספק שפשוט מתקיימת פה הנבואה: **"וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חָדָשׁ אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם... וְעִשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בָּחָקִי תִּלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעִשִׂיתֶם...** והייתם לי לעם ואֲנִכִּי אֶהְיֶה לָכֶם לְאֻלָּמִים".

[ובדרך אגב, אם מישהו יש לו עוד רעיונות לחלוקה, נשמח שיגיד לנו. השבוע קבלתי מייל מאחד הרבנים האשכנזים האחרים ב"קבר רחל אמנו", ואחרי שהוא כתב כמה פירגונים על כך שיושבת גברת משכונת "מאה שערים" (עיין גיליון 238 הערה 1) ומחלקת חוברות בקבר רחל יום יום לנשים חילוניות ומזכה אותן וכו', הוא הציע לשלוח אנשים שפשוט יעמדו בכניסה לשווקים כמו "מחנה יהודה" ועוד, שיש שם הרבה הרבה ציבור לא דתי, ולתת להם את החוברות. ובכך יהיה אפשר להיחשף לציבור גדול הרבה יותר, ובדרך זו יהודים יקרים רבים יגיעו עם קצת מידע מסודר ומתומצת, ויוכלו לשדרג את כל החג והחיבור שלהם ליהדות בכלל, ובוודאי שדבר זה היה עושה שינוי בעם ישראל. עכ"ד. אין ספק שזה רעיון טוב, ואדרבה ואדרבה, נשמח לעוד רעיונות כאלו, ויזכנו השם יתברך ליישם אותם בקלות ובשמחה עם המפיצים היקרים שלנו ששמחים לזכות את עם ישראל, ולהמשיך להוסיף ולהכריע את הכף בזכויות עצומות ואדירות לעצמם ולכל עם ישראל.]

סיפר לי המפיץ העצום מ"קרית גת" שעושה חיל "לילות כימים" כפשוטו: ישנה בעיר "לוד" משפחה שהתחילה להתחזק לאחרונה. הם קיבלו חוברת "ראש השנה ויום הכיפורים" מהגיס שלהם שהוא אברך מ"קרית גת". ובשבת זו האחרונה, הם קראו בחוברת את הסיפור המפורסם על מרן זצ"ל שלאור בקשת אדם אחד, הגיע מרן בשעת לילה מאוחרת לשכנע את שאטנו לזרוק את הטלוויזיה מהבית, ולא הניח מרן עד שראה בעיניו שהם זורקים אותה וכו'. ע"ש. והנה אותה משפחה מ"לוד" התחזקו מאוד מאוד מהסיפור הזה, וחיכו לצאת השבת ומיד זרקו גם הם את הטלוויזיה מהבית. ישתבח שמו לעד. מי כעמך ישראל.

אחי ורעי היקרים והאהובים, יום הדין כבר קרב ובא, כולנו משתדלים לאסוף כמה שיותר זכויות כדי להגביר ולהכריע את כף הזכויות שלנו ושל כולם, כדברי חז"ל הקדושים בגמרא מסכת קידושין (מ סע"א רע"ב), לעולם יראה אדם את עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי, עשה מצוה אחת - אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, עבר עבירה אחת - אי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה. והיינו שיון שכל אדם הוא חציו חייב וחציו זכאי, נמצא שכל העולם כולו הם בינוניים - חצי חצי, ולכן אפילו אם עשה רק מצוה אחת, אשריו שהכריע את עצמו ואת העולם כולו לכף זכות, אבל אם חלילה עבר עבירה אחת, אי לו שהכריע את עצמו ואת העולם כולו לכף חובה. הוא אומר שכל אדם צריך תמיד להרגיש את עצמו שהוא "בינוני" - חציו חייב וחציו זכאי, והטעם בזה, כי אם אדם ירגיש את עצמו שהוא "צדיק", זה לא טוב, היצר גידל לו, אתה כבר צדיק, אתה לא צריך לעשות עוד מצוות, כבר יש לך גן עדן בטוח. ומאידך, אם ירגיש את עצמו "רשע", זה גם לא טוב, כי היצר יתענת בו ויגיד לו להיפך, בין כה וכה אתה רשע, בלאו הכי גהינם מחכה לך, אז מה יעזור לך אם תקיים עוד כמה מצוות. וכיון שהעולם נידון לפי רובו, כלומר לפי רוב זכויות או חלילה להיפך, לכן מי שעושה מצוה אחת - אשריו שהכריע את עצמו ואת העולם כולו לכף זכות, כי מכיון שכל אחד ואחד בינוני, נמצא שכל העולם כולו בינוניים, ובמיוחד אחת אתה מכריע את כל העולם לכף זכות. אבל אם חלילה עבר עבירה אחת - חובה וזכאי, וכמו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה, שנאמר (קהלת ט"ו): **"וְחֹסֵא אֶתְּךָ יָאֵד בְּטוֹכָה הִרְבָּה"**, בשביל חטא אחד שעשה זה, איבד ממנו ומכל העולם טובה הרבה. גם הרמב"ם (הלכות תשובה פרק ג הלכה א) כתב, כל אחד ואחד מבני האדם יש לו זכויות ועוונות, מי שזכויותיו יתירות על עוונותיו - צדיק, ומי שעוונותיו יתירות על זכויותיו - רשע, מחצה למחצה - בינוני. וכן המדינה, אם היו זכויות כל יושביה מרובות על עוונותיהם, היו זו צדקת, ואם היו עוונותיהם מרובים, היו זו רשעה, וכן כל העולם כולו. ע"ש.

ואם נכחה, אחי ורעי היקרים והאהובים, מי ויכול לומר על עצמו שהוא בגדר "צדיק" שיש לו רוב זכויות, הרי אפילו האמורא רבא, אמר בגמרא מסכת ברכות (סא ע"ב) שהוא נקרא "בינוני". ואם כן, איך באמת נרבה את הזכויות שלנו, איך נכריע את הכף להיות בגדר "צדיקים"? אבל חז"ל הקדושים גילו לנו שיש משהו שאדם יכול להכריע את הכף לזכות? ומהו? אם נתאמץ ונשתדל בטובתם של אחינו התועים לזכות את נשמותיהם, להעלותם ברוחניות במסילה העולה בית אל, כמו בחיזוקים לשמירת השבת, הטהרה, הכשרות, המועדים וכו', הזכות הזאת תעמוד לנו להכפיל ולשלוש ולהרבות את זכויותינו פי כמה וכמה, ובעזרת השם יתברך נזכה להכריע את כף המאזניים לזכות. וכמו שכותב רבנו בחיי בחובות הלבבות (שער אהבת ה' פרק ו): **שאפילו החסדי הגדול ביותר, וגדול בתורה, עד שיגיע לתכלית השלמות בתיוון נפשו אצל השם יתברך, ואפילו אם יגיע למדרגת מלאכי השרת במידותיהם הטובות, ובמנהגיהם הנחמדים, ובהשתדלותם העצומה בעבודת הבורא, ובאהבתם הזכה בהשם יתברך, עדין לא יגיע לזכויות מי שמורה ומודריך את בני האדם אל הדרך הטובה והישרה בעבודת השם, ומיישר אורחותיהם, להטותם לעבודת השם, ולקרבם לצור מחצבתם, ולהחזירם בתשובה שלימה, שזכויותיו של זה נכפלות שבעתים, בעבור זכויותיהם של אלו שבמשך כל הימים והזמנים,**

שאמרו חז"ל בגמרא מסכת הוריות (יב ע"א) ובמסכת כריתות (ו ע"א), שטוב להביא דברים אלו בראש השנה לסימן טוב. גם גאון עוזנו ותפארתנו רבנו יוסף חיים זיע"א תיקן לומר אלו שהם פסוקים ובקשות לפני הקידוש

ובזכויות זרעם וזרע זרעם... כן הדבר, אחי, מי שאינו מתקן אלא נפשו בלבד, תהיה זכותו מועטת, אבל מי שמתקן נפשו ונפשות רבות, תכפל זכותו כפי זכויות כל אותם שתקנם. ע"ש.

הנה לנו דרך נפלאה להכפיל ולשלוש ולהגביר את זכויותינו בקלות ולהטות את הכף לטובה, על ידי שנהיה שותפים בהפצות הענקיות הללו לאחינו התועים ולזכות את נשמותיהם, ולא רק את הכף שלנו אלא את הכף של העולם כולו. וכל הזוכים לזה, אלו זכויות עצומות וגדולות יהיו להם, כי בזה הם מטיים לזכות לא רק את הכף שלהם, אלא את הכף של כל העולם כולו. והרי כבר כתב הרמב"ם (שם הלכה ב), כל העולם כולו, אם היו עוונותיהם מרובים ומזכויותיהם, מיד הם נשחתים... ושיקול זה אינו לפי מנין הזכויות והעוונות אלא לפי גודלם, יש זכות שהיא כנגד כמה עוונות, ויש עוון שהוא כנגד כמה זכויות, ואין שוקלים אלא בדעתו של אל דעות, והוא היודע היאך עורכים הזכויות כנגד העוונות. ע"ש. נמצא שהשותף במצות "זיכוי הרבים", שבוודאי אין לך מעלה גדולה ועצומה מאוד, נכפלות זכויותיו לאין סוף. וכמו שכתב מרן זצ"ל בהקדמה לשו"ת יביע אומר (חלק י), שלאחר שהרחיב במעלת עסק התורה בדברים נפלאים מהזוהר הקדוש ועוד. המשיך בלשונו הזהב וכתב: **אולם, למעלה בקודש הוא "זיכוי הרבים", שאין לך מעלה גדולה כמו מי שמזכה את הרבים, שנאמר (דניאל יב א): "וְנִמְשְׁקֻלִים יִזְהָרוּ צֹהֵר הִרְקִיעַ, וּמִצְדִּיקֵי הָרְבִים כְּכֹכְבִים לְעֹלָם וָעֶד", כָּשֶׁם שִׁשְׁבַּע כֹּכְבֵי לַלַּיְלָה נִרְאִים לָנוּ כְּנִיצָצוֹת קִטְנִים, וְהָאִמָּת שֶׁהֵם פִּי כָּמָה וְכָמָה מִלִּיּוֹנִים מְכַל כְּדֹר הָאָרֶץ, כִּךְ הַמְזִיכִים אֶת הָרְבִים עֲרֹכֵם גְּדוֹל אֲצֵל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁמוֹשִׁכִים אֶת אַחֵינוּ הַתּוֹעִים מִדֶּרֶךְ הַשֵּׁם בְּעֹבוֹתוֹת אַהֲבָה, לַתּוֹךְ קְדוּשַׁת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵרִי כָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִים זֶה לָזֶה. ע"ש.** ואם כן הזוכים להיות שותפים בכל ההפצות שמזכים את אחינו ואחיותינו, שהם הכריעו את כל העולם לכף זכות, ואם כן כל הזכאות הללו הן מובנות, הם נקמים לזכותם של השותפים להפצות, כי זכותם גרמה להם להכריע את העולם לזכות. ומעתה צא וחשוב כמה זכויות יש לאדם שנעשה שותף בכל ההפצות של זיכוי הרבים.

ועל אחת כמה וכמה שזיכוי הרבים של ההפצות הללו, הוא נטו **זיכוי הרבים**, כי ברוך השם אין כאן משרדים שמצריכים [בצדק] הרבה הוצאות, כמו: שכירות, מים, חשמל, תה, קפה, וכו' וכו', אפילו אין כאן הוצאות של דלק, כי כל המפיצים הצדיקים דואגים לעצמם אין לקחת את החובות ולהפיץ אותם ברכבים שלהם, או שנעזרים בנהגים צדיקים, נהגים שאכפת להם מעם ישראל לזכות את הרבים במשאיות וברכבים שלהם, פעמים שזה "על הדרך" ופעמים שהם נוסעים במיוחד, ואפילו שכל ההוצאות הללו הן מובנות, אבל ברור שהן לוקחות הרבה מאוד זווים, אבל הזוכים להיות שותפים של ממש בהפצות של החוברות "ההלכה ובאגדה", ידעו שכל תרומותיהם הולכות אם ירצה השם נטו להדפסת החוברות, שבסכף הזה משלמים לדפוס על החוברות, ובאותן חוברות הם זוכים לזכויות בלי סוף שהם מחולקים בעם ישראל בכל אתר ואתר. וממילא אין סוף של זכויות שהם גורפים לעצמם, באופן שהם אוכלים מפירותיהם בעולם הזה, והקרן קיימת להם לעולם הבא.

ואך עצה טובה לכל השותפים במימון ההפצות, שגורפים זכויות לאין סוף, שישומו לב לתרום "בשמחה", שאז ירבו את זכויותיהם יותר ויותר, וכמו שכתב בספר אורחות צדיקים (שער השמחה), **ישיש כל אדם שמחתו על התורה, ובעת שיעשה המצוות ישמח בליבו על שזכה להיות עבד למלך עליון, אשר בני מעלה ישתחו לו. וכן אמר דוד (תהלים קיט קסב): "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב". וכל העושה המצוות בשמחה, יש לו שכר אלף ידות יותר ממי שהמצוות עליו למשא.** אברהם ודוד כל היום כולו היו עסוקים בתורה ומפארים ומשבחים בשירות ותשבחות להקדוש ברוך הוא להרים קול בשמחה. ואז מצליח בכל דרכיו, וטוב טעמיו, ושולח הקדוש ברוך הוא רוח הקודש בקרבן, וליבו שמח, ומתמלא אהבת הקדוש ברוך הוא, ונפשו קשורה בגיל, ומגלה להם רזים וחיידשים של מעלה, לפי שהוא ירא השם, ברוך הוא, וישר, ונכנס הטעם בקרבן. ע"ש. ועיין לרבי אליהו די ווידאש בספרו ראשית חכמה (שער אהבה פרק יב). צא וחשוב כמה אם כן שכרו של העושה בשמחה. אז 'אם כבר אז כבר', בואו נתרומם בשמחה, באהבה, ננהנה מכל פעולת מצוה, ושכרנו יוכל פי כמה וכמה!

מבצע מיוחד לתחילת השנה החדשה, לרוצים זכויות שותפות בכל הפעילות הענפה למשך כל השנה, יזכו ל"ברכת השנה" בסך 1,800 שקל, והם נעשים שותפים בכל הפעילות של זיכוי הרבים. לבד מזה, כדרכנו בקודש, חוברת "ראש השנה ויום הכיפורים" המקוצר [128 עמודים], חומר גדוש בסיפורים ומשלים וחיזוקים עם תקציר ההלכות: 300 חוברות ב-1000 שקל בלבד. המעוניינים להביע את אהבתם הכנה והאמיתית בהשם יתברך, ולהכריע בגדול את כף הזכויות, ולזכות ל"שנה טובה ומתוקה", ניתן ליצור קשר במייל שבעמוד הראשון, או בבית: 0509-570-655. או בהעברה: בנק הדואר סניף 01, עמדות "אפיקי מים" ח-ן-8413671. לציון עבור חלוקה. וכל התורמים, ברכת השם עליכם (מלאכי ג י'): "וְהִרְקִיתִי לָכֶם בְּרֶכֶת עֵד בְּלִי דִי", וכמו שדרכו חז"ל הקדושים (שבת לב ע"ב): "עד שיכלו שפתותיהם מלומר די" ברוחני ובגשמי, אמן ואמן.

דבר מעניין, התקשר אלי בחור ישיבה נחמד שמשתדל להאזין לקו השיעורים שלנו - 023137584, ובאחד השיעורים בעבר הזכרתי שמי שיש לו כאבי עיניים, יש לו תרופה טובה ופשוטה, שלאחר שנוטל את ידיו בבוקר בקומו משינתו, ועדיין לא שטף את פיו, כמבואר בשלחן ערוך (סימן ד סעיף יז), יקח מהרוק שבפיו וימרר על עיניו וישנה את זה למשך כמה שניות, ויטוּפוּ עיניו, ובעזרת השם יעברו לו הכאבים. והנה ב"בין הזמנים" כשהשנה זה הבחור בביתו עמנו באחד מערוצי הקודש שמי שיגיד תרופת סבתא יזכה ב-400 שקלים, והוא התקשר ואמר אל ה"ל בשם אומרו, ואמר שהיה יודע על שני אנשים שהיו להם כאבי עיניים ועשו כן, וברוך השם זה עבד טוב ועברו להם הכאבים. וזכה בסך 400 שקלים. על כן מצוה לפרסם תרופה זו (עיין במשנה מסכת יומא לח ע"א) כדי לעזור לכל המעוניין.

שבילי ראש השנה, להתחיל את השנה בסימן טוב, ואפילו מרן זיע"א שלא היה דרכו כל כך בקריאת תיקונים וסגולות שהם, כי כל עסקו היה אך ורק בתורה לברר את ההלכה למעשה, להוציא לאור תעלומה מתוך דברי רבותינו התנאים והאמוראים הראשונים והאחרונים,² בכל זאת בלילי ראש השנה היה נוהג לומר את הנוסח שתיקן רבנו יוסף חיים זיע"א.³

אכילת כביצה פת בתחילת הסעודה

ב. והנה ידוע שהזמן הנכון לאכול את הסימנים, לא לאחר הקידוש מיד, כדי שלא להיכנס בספק אם לברך ברכה אחרונה לאחר האכילה קודם נטילת ידים, או לא לברך כי בלאו הכי ברכת המזון לפנינו, והיא כבר תפטור את כל האכילות. לכן המנהג הנכון ביותר שלאחר שברך "המוציא" ואכלו מהפת, יביאו את הסימנים, וכמו שביאר מרן זצ"ל בחזון עובדיה (ימים נוראים עמוד זז), עי"ש. אלא שכאן יש לשים לב, שלאחר שנוטל את ידיו בברכה ומברך "המוציא", הנכון ביותר שיאכל תחילה שיעור כביצה פת עם סלטים

² וכמו שכתב מרן החיד"א (ברכי יוסף אורח חיים סימן א ס"ק ט): בכל דור ודור תיקנו החכמים סדר לימודים שונים, וקביעות עתים, וכוונותם היתה לזכות את הרבים, המון ישראל, כי בלאו הכי הם בעוונות בטלים מלימוד תורה, ועל ידי סדר הלימודים הללו, הם קוראים ומתעוררים. ואולם לא נאמרו כל השיעורים הללו לתלמידי חכמים אשר להם יד ושם טוב, חכמים וידועים לעסוק בגופי תורה ולעמוד על עיקר דיני התורה, להבין ולהורות. עי"ש. גם בכך החיים (סימן תיז ס"ק ז) כתב: נהגו פה עיר הקודש ירושלים שביום ערב ראש חודש מאריכים תפילות ובתחנונים על אורך גלותנו ואחר כך מתקבצים יחידים סגולה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות וקוראים קודם חצות היום וכו' פרשת ויקרא, ופרשת צו, ובישיעה ובירמיה וביחזקאל וביזאל ואחר כך לומדים מסכת אבות ומסכת מדות ומסכת תמיד ואחר חצות קוראים כל ספר תהילים, ובין ספר לספר מאריכים בתחנונים ואחר כך לומדים בספר ראשית חכמה עד שיתקבצו הקהל להתפלל מנחה. ונראה שכל זה הסדר הוא להמון העם, אבל מי שתורתו אומנותו ויש לו לב מבין בגמרא ופוסקים, אין צריך לבטל כדי לומר סדר זה, כי בלאו הכי תלמוד תורה מכפר ובלבד שיעשה תשובה. עי"ש. ולכן גם מנהג מרן זצ"ל היה בברכת האילנות בחודש "ניסן", להתחיל מיד בפסוק "ויהי נועם" ולברך את הברכה, ולומר אחר כך יהי רצון... שתעלנו בשמחה וכו', ללא אמירת "לשם יחוד" וללא הבקשה הכתובה בסידורים של עילוי הנשמות. ומעניין שגם ב"שמחת תורה", מרן זצ"ל היה עושה את ההקפות באמירת "שמע ישראל", ה' מלך" וכו', ללא כל הפסוקים והבקשות שתיקן מרן החיד"א לומר בין הקפה להקפה. ולעומת זאת ב"הושענא רבה" בחבטת הערבה מרן זצ"ל היה נוהג לומר קודם לכן "לשם יחוד", אבל לאחר התבטת היה נכנס לבית הכנסת לאמירת "נשמת כל חי", ללא הבקשה הנוספת מספר "לשון חכמים".

³ ולעניות דעתי מלבד עצם מעלת אמירת הפסוקים והבקשות הנ"ל שאמנם זה דבר חשוב ביותר, אך כיון שההכנות לקידוש בליל ראש השנה אורכות זמן יותר, כי בדרך כלל בכל שבת מכינים קודם הקידוש את הסלטים בצלוחיות וכו', אבל כאן בראש השנה לבד מהסלטים יש להכין גם את כל הסימנים, ופותרים את הרימון ומפוררים אותו לגרגירים, וכן חותכים את התפוח כדי לטבל אותו בדבש, וכן הלאה והלאה מסדרים כל סימן וסימן בצלוחית, וכשיש משפחה גדולה צריך להכין יותר צלוחיות, וההכנות הללו אורכות יותר זמן, ופעמים כשכא הבעל מבית הכנסת, הוא רואה שלא הספיקה האשה להכין את כל הדברים, לכן כשכא הבעל לבית ומתחיל לקרוא מה שתיקן רבנו יוסף חיים, בינתיים האשה מתארגנת יותר בנחת ובשוב הדעת, ועד שיגמור לקרוא, היא בוודאי תסיים. ואמנם הכי טוב שהיו מתארגנים מראש בכל ההכנות, ואז ישובו יחד עם בעל הבית ויקראו את הפסוקים המסודרים שם בנחת ובשמחה, אבל המציאות היא שלא תמיד מסתדר ככה. לכן, העיקר שבעל הבית יתן את הדעת מראש, שאפילו אם הוא בא ורואה שהשלחן עדיין לא מסודר וכו', חלילה לו ליפול בכעס, כי מלבד האיסור לכעוס בכל השנה, אין זה סימן טוב לכעוס בראש השנה, שמראה חלילה סימן כעס לכל השנה.

ולכן נוהג להפנים דבר עיקרי וחשוב עד מאוד, כי עם כל הכבוד והמעלה למנהגי ישראל לאכול דברים מסוימים בראש השנה ולא לאכול מאכלים חמוצים וחרפים מאוד עד שכשאוכלם הוא מראה תנועות קושי מסוים, או שמרוב החריפות, עיניו זולגות דמעות, שאין זה סימן טוב. (עיין חזון עובדיה עמוד צט) צריך לדעת שכל זה רק "סימנים", אבל העיקר שנשתדל להשרות בבית אוריה נעימה ושמחה. כי ברור שאם אדם רק יזהר שלא לאכול חמוץ, חריף, ומלות, אבל חלילה יכעס ויתרגז, הרי זה לא שווה כלום. ולכן, אפילו אם חלילה נשרף התבשיל, וכגון שהלכה האשה לשמוע שופר ושכחה את הסיר על הגז. אם הוא יבוא מבית הכנסת ויאמר, וכי זה סימן טוב לאכול תבשיל שרוף בראש השנה, ולכן יכעס עליה, נמצא שנכשל גם באיסור כעס, וגם בסימן לא טוב. אבל אם יוותר ויבליג, שכרו יהיה רב ועצום עד מאוד. ויזכה שיקימו בו דברי הגמרא (ראש השנה ז' ע"א): "כל המעביר על מידותיו, מעבירים לו על כל פשעיו". ומי לא צריך לברכה זו שיעבירו לו על כל פשעיו ביום הדין. ואדרבה, גם זו סיבה שיזכה להיכתב ולהיחתם לחיים טובים ולשלום, כי העיקר תלוי באדם עצמו שישתדל להשרות הרגשה טובה ונעימה, ולא באוכל ולא בתבשיל אם הוא מתוק או חמוץ.

וידוע המעשה המפורסם על הגאון רבי אליהו מני זצ"ל רבה של "חברון", שהיו לו שלשה ניסיונות גדולים ועצומים של כעס בליל ראש השנה, ועמד בשלשתם ולא כעס מאומה, ואחר כך אמר שהיתה לו אותה שנה טובה ומבורכת יותר מכל שנה. ועצה טובה ששמעתי מתלמיד חכם אחד לפני שנים רבות, להשתדל בראש השנה לחייך בבית כל הזמן, ופשוט

וכדומה, ולאחר מכן יאכלו את הסימנים, ולאחר הסימנים יביאו את התבשילים של הסעודה עצמה,⁴ ואז כבר לא חייב לאכול יותר לחם, כיון שאכל כבר את השיעור הנצרך. והביאור בזה, כיון שסעודות שבת ויום טוב צריכות להיות סעודות קבע ולא עראי, ולכן לא די באכילת כזית פת בלבד. ואפילו אם יאכל כזית פת בתחילה, ולאחר אכילת הסימנים יאכל עוד כזית פת, אינם מצטרפים יחד לשיעור כביצה, כיון שיש שהות גדולה ביניהם,⁵ וכל שיש שהות של זמן אכילת פרס בין האכילות, דהיינו 7.5 דקות, אין האכילות מצטרפות, כי הזמן הזה מפריד ומחלק את האכילות, ונמצא שלא אכל כביצה פת, וממילא לא נחשב לו שאכל סעודת קבע כהלכה, וגם לא היה צריך לברך על הנטילה. (עיין קצור שלחן ערוך חזון עובדיה מועדים חלק א עמוד תצט הערה 2) וכן הדין בכל סעודות שבת, ואפילו בסעודה שלישית צריך לתת את הדעת שצריך לאכול סעודת קבע כביצה פת, ולא די באכילת כזית פת. וכמו שכתב מרן בשלחן ערוך (סימן רצא סעיף א), יהיה זהיר מאוד לקיים סעודה שלישית, ואף אם הוא שבע יכול לקיים אותה בכביצה.⁶ ע"כ.

שחיוכים מונעים חיכוכים. כמה גדול כח קריצת העין לאשה, לילדים, לחברים, עם חיוך קל על השפתים. ותן לחכם ויחכם עוד.

⁴ וזה יותר נכון שמביאים את הסימנים בתחילת הסעודה, מאשר להביא אותם לאחר אכילת כל הסעודה, שאז הם נראים כמו איזה קינוח סעודה, ולא ניכר כל כך שהם באים בתורת סימנים טובים לתחילת השנה.

⁵ ובוודאי שכל זמן אכילת הסימנים לוקח שהות יותר מ-7.5 דקות, ולפחות כ-10 דקות, כי עד שאומרים "יהי רצון" על כל סימן וסימן, וממתנים בנחת שכולם יקבלו ויאכלו, ובין סימן לסימן, טוב להבהיר לבני הבית על הסימנים ולשעשע אותם בדברים טובים ומשמחים, כמו למשל שיש שואלים, שעל הרוביא אנחנו אומרים "שירבו זכויותינו", ועל הרימון אנחנו אומרים "שנהיה מלאים מצוות כרימון", ולכאורה שניהם אותו רעיון, שירבו הזכויות שהן הן המצוות, אז למה כפל? אלא יש ריבוי בכמות ויש ריבוי באיכות. יש אדם שיש לו הרבה מצוות, למשל, הוא מתפלל כל יום שלש תפילות, אבל התפילות שלו אינן נאמרות בכוונה, והרי "תפילה בלי כוונה כגוף בלי נשמה", נמצא שיש לו אמנם כמות אבל ללא איכות. לעומת זאת, יש אדם שלא מתפלל כל יום, הוא בא לבית הכנסת רק משבת לשבת, אבל כשהוא מתפלל, אתה תראה אותו מילה במילה, בכוונה כדת. נמצא שיש לו איכות אבל ללא כמות. ועל זה אנחנו מתפללים להקדוש ברוך הוא שיזכה אותנו לריבוי זכויות בכמות, וגם שיהיו מלאים באיכות, בכוונה הלב, בשמחה, לשם שמים, ללא פניות חלילה.

מרן היה רגיל לספר על תלמידו של הגאון רבי עבדאלה סומך, רבי משה בן רבי עזרא שהיה חסידא קדישא ופרישא, עוסק בתורה תדיר, ונתמך על ידי אביו רבי עזרא שהיה מוכר מינים ממנים שונים של טבק בחנותו. מנהגו היה, שלאחר תפילת שחרית לומר "חק לישראל" וגמרא, ולאחר מכן בא לביתו ואוכל פת שחרית ומברך ברכת המזון, ורק אחר עשות כל אלה, היה פותח את החנות. והנה כמה ימים לפני ראש השנה ראה רבי משה את אביו שפניו עצובות. אמר לו, אבא, 'למה חרה לך ולמה נפלו פניך?' אמר לו בא גוי אחד נבל, ששמו "קוריקוז", והחל למכור טבק יותר בזול, וקיפח את פרנסתי, והחלו הקונים לקנות אצלו, כי הוא גם פותח בשעה מוקדמת יותר. כששמע כן רבי משה, אמר לו, אבא, אל תדאג רק תזכיר לי אותן תבשר, השנה בשעת הברכות שעל הסימנים. והנה בראש השנה כשכא לאכול את התבשר, אמר רבי משה, יהי רצון... שיתמו אויביו ושונאיו, ויהי רצון שיכרת קוריקוז. כולם ענו אמן וצחקו. והנה לאחר ראש השנה בצום גדליה, הגיע רבי עזרא לחנותו בבוקר, והוא רואה שהחנות של הגוי סגורה, פתאום באה אשתו של הגוי לבושה שחורים ועטופה שחורים, שאל אותה רבי עזרא, איפה בעלך? אמרה לו מת. מתי מת? אמרה לו, בליל החג שלכם. וזה היה בדיוק באותה שעה שרבי משה קילל אותו. והוסיף מרן: אנחנו לא יודעים אם ראשי הפלשתינים הם יותר גרועים או הבאים אחריהם יותר גרועים, לכן אנחנו לא מזכירים אותם ממש שיכרתו, אלא אנחנו מתפללים שהשם ישמור אותנו ויטיב לנו.

עוד סיפר מרן על רבי משה שפעם כשחזר לביתו מלימודו, אמרה לו אשתו באו גנבים לפתוח את הדלת, וצעקתי ואין עונה, ואיך עזבת אותי והלכת? אמר לה אל תפחד, פעם הבאה אם יבואו גנבים את תראי שהם לא יוכלו לזוז, ואז אמר רבי משה, "ארץ ארץ, אם יבואו גנבים, אל תתני להם לזוז". למחרת באו גנבים בלילה ודבקו רגליהם באדמה, כשהגיע הרב וראה אותם דבוקים לא אמר כלום, בבוקר הזמין הרב משטרה, ואז אמר הרב, "ארץ ארץ תשחררי אותם", והשוטרים לקחו אותם וטיפלו בהם מנה אחת אפיים.

גם כותב מרן בחזון עובדיה (עמוד זצ), בענין הרימון שמבקשים שנהיה מלאים מצוות כרימון. ונשאל מרן בילדותו על ידי רבותיו, מה המעלה כל כך שנהיה מלאים מצוות כרימון, והרי אמרו חז"ל (חגיגה ז' ע"א) שאפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון, שנאמר "כפלח הרמון רקתך", אפילו ריקנים שבך מלאים מצוות כרימון? ותירץ מרן, שפושעי ישראל בכל ימי חייהם במשך שבעים שנה מסגלים מצוות כרימון אחד ולא יותר, אבל אנחנו מתפללים על כל שנה ושנה, שבכל שנה נהיה מלאים מצוות כרימון, ואם כן יהיו לנו מצוות כהרבה רימונים. ואחר כך ראה שכך כתב הפרי חדש. עוד יש לומר, שאצל פושעי ישראל נאמר "כפלח" הרימון, שהוא רק חלק מן הרימון, אבל אנחנו מתפללים על רימון שלם. וכן כתב בספר חוקי חיים גאגין, ובספר פקודת אלעזר. עי"ש.

⁶ ולא כאותם טועים שאני רואה בבתי הכנסת שונים כשאני מסתובב בסייעתא דשמיא ברחבי הארץ, וישנם שלא אוכלים סעודה שלישית בפת כלל בקביעות מידי שבת בשבתו,

חיוב סוכה במעט יותר מכביצה פת

ג. גם נפקא מינה בכל זה לגבי אכילת פת בסוכה, שהרי אין חובה לאכול פת בסוכה אלא כשאוכל מעט יותר מכביצה, וכמו שפסק מרן בשלחן ערוך (סימן תרל"ט סעיף ב), אוכלים ושותים וישנים בסוכה כל שבעה, בין ביום בין בלילה, ואין ישנים חוץ לסוכה אפילו שינת עראי, אבל מותר לאכול אכילת עראי חוץ לסוכה. וכמה אכילת עראי? "כביצה" מפת. ע"כ. ומבואר מלשון מרן שדווקא כביצה פת פטור מסוכה, אבל אם אוכל יותר מכביצה אפילו מעט, הרי זה נחשב אכילת קבע וחייב לאכול בסוכה. והנה על זה שאלו את מרן זצ"ל (שם), אם אדם יוצא לטייל בחג הסוכות, שלפי ההלכה אין לו פטור מלאכול בסוכה כדין הולכי דרכים שפטורים, אלא הוא חייב לאכול בסוכה, כי אין רשות לאדם להפקיע את עצמו מהמצוה בסיבה של טיול ותענוג בעלמא שאין בו צורך ממש כרגע, ויכול גם לעשותו בזמן אחר. לא כן הולכי דרכים שהולכים ממקום למקום לצורכי פרנסה, וכן נהגי אוטובוסים ומוניות בוודאי שרשאים לאכול חוץ לסוכה, וכן ההולכים לדבר מצוה כמו לקבל את פני רבם או פני הוריהם ברגל, שהם פטורים מסוכה, מדין "העוסק במצוה פטור מן המצוה", אבל המטיילים אם רוצים לאכול שיעור פת, חייבים לאכול בסוכה. (עיין חזון עובדיה סוכות עמוד קסו)

איך ישנה אפשרות שלא להתחייב בסוכה?

ד. ועל זה שאלו את מרן זצ"ל, אם אין אפשרות למטיילים להשיג סוכה, איך בכל זאת יוכלו לאכול פת מבלי להתחייב בסוכה? ובפרט שלפי ההלכה, גם קטן בגיל חמש או שש שנים, חייבים לחנכו למצות סוכה, וממילא אסור לתת לו לחם יותר משיעור כביצה שיאכל חוץ לסוכה, כיון שאסור לתת לקטן אפילו איסור דרבנן בידיים, וכל שכן כאן שהוא איסור מן התורה של אכילת פת חוץ לסוכה, שבוודאי אסור לתת לו לכל הדעות. וגם אמו שהיא פטורה מסוכה, אסור לה לתת לקטן לאכול פת חוץ לסוכה (עיין שם עמוד קנב), אז איך אם כן יעשו בכל זאת במצב של טיול שלא להתחייב בסוכה? ועל זה השיב להם מרן כמו שבארנו לעיל, שאם יאכלו כזית פת, וישהו בין כזית לכזית כדי אכילת פרס [7.5 דקות], הרי שכל אכילת כזית בפני עצמה נחשבת היא כאכילת עראי, ואין האכילות מצטרפות לשיעור "כביצה", ונמצא שכאילו לא אכל אלא כזית בלבד, וממילא הוא פטור מסוכה.

איך אפשר לאכול קביעות סעודה ולברך רק על המחיה?

ה. וכמו כן, כתב מרן שם בתשובה גם לגבי כל השנה, שלפי ההלכה הידועה שפסק מרן בשלחן ערוך (סימן קסח סעיף ו), שאם אדם אוכל שיעור קביעות סעודה שדרך בני אדם לקבוע על זה סעודה מ"פת הבאה בכיסנין", וכגון שאוכל 216 גרם בורקס או רוגלך או שאר מיני עוגות, שעליו ליטול ידיים ולברך המוציא וברכת המזון, אם אינו רוצה להתחייב בכל זה, וכגון שאין לו מים וכיוצא בזה, כל שמפסיק בין כזית עוגה לכזית עוגה כדי אכילת פרס [7.5 דקות], הריהו פטור מנטילה, ולא יברך המוציא וברכת המזון אלא

ומסתפקים בטעמיות מעט של סלטים או חתיכת דג וכיוצא בזה. ואמנם לשון מרן השלחן ערוך (שם סעיף ה), צריך לעשותה בפת, ויש אומרים שיכול לעשותה בכל מאכל העשוי מאחד מחמשת מיני דגן. ויש אומרים שיכול לעשותה בדברים שמלפתים בהם הפת ככשר ודגים, אבל לא בפירות. ויש אומרים שאפילו בפירות יכול לעשותה. **וסברא ראשונה עיקר, שצריך לעשותה בפת אלא אם כן הוא שבע ביותר.** ע"כ. אך ברור שכונת מרן שלכתחילה צריך לעשותה בפת דווקא, ורק במקרה שהוא שבע ביותר, אבל לא שכל שבת ושבת הוא בגדר שבע ביותר, וכמו שכתב שם מרן (סעיף א), והחכם עיניו בראשו שלא ימלא בטנו בסעודת הבוקר, כדי ליתן מקום לסעודה שלישית. ע"כ. וקבל האמת ממי שאמרה.

⁷ והנה אין זה דומה למי שאכל כזית לחם או פרי וכדומה, ואכל לאט לאט עד ששהו בזמן אכילתו יותר מ-7.5 דקות, שהוא פטור מברכה אחרונה לגמרי, כיון שכל חיוב ברכה אחרונה מגיע רק כשאכל ברצף זמן של 7.5 דקות, שזהו שיעור אכילת פרס להלכה. אלא שבמקרים הנ"ל מדובר שהוא באמת אוכל את הכזית בתוך 7.5 דקות, אלא שהוא רוצה שהאכילות הללו יצטרפו לו יחד בשביל דינים אחרים, או כדי שיחשב לו שאכל שיעור עוגות קביעות סעודה להתחייב בברכת המזון, או בשביל שיחשב לו שאכל סעודת קבע של כביצה פת בשבת ויום טוב, או בשביל להתחייב בסוכה שצריך משיעור של מעט יותר מכביצה, וכל כיוצא בזה שצריך לצרף את אכילות הכזית יחד.

⁸ הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל היה אומר שיהודי לא קונה דירה אם אין שם מרפסת או חצר שיוכל לבנות סוכה, כי הרי הוא יודע ששבעה ימים בשנה הוא יהיה חייב לאכול ולישון בסוכה, אז איך יקנה את הדירה ויעבור חלילה על ביטול מצות עשה מן התורה. ומעשה שהיה בנדוד של הרב קשעשה חוזה לקניית דירה ובא לבשר לו, שאילו הרב: האם יש לך מקום בדירה לבנות סוכה? אמר לו: לא. אמר לו: לך תבטל מהר את העסקה. אמר לו: אם אבטל

מזונות ועל המחיה. על כן, אדם שנוסע מהדרום לצפון, למשל מ"דימונה" ל"נהריה", ורוצה לנשנש בנסיעה מיני מזונות, וקנה לעצמו חצי ק"ג בורקס, ומידי פעם הוא מנשנש עוד בורקס ועוד בורקס, אבל הוא לא אוכל אותם ברציפות, אלא בין בורקס לבורקס הוא ממתין זמן שהוא 7.5 דקות או יותר, נמצא שאין האכילות מצטרפות, ומברך בתחילת הנסיעה מזונות, ובגמר הבורקס האחרון, יברך על המחיה בלבד, ולא ברכת המזון, אפילו שבסופו של דבר, בסך הכל הוא אכל הרבה יותר משיעור קביעות סעודה.⁷

פתרון למי שאין לו סוכה

ו. עוד נפקא מינה בכל זה שמצויה אצל רבים שבעבר לא כל כך שמרו תורה ומצוות, ולא נתנו את דעתם שהם קונים דירה בלי שיהיה מקום לבנות סוכה,⁸ ועתה הם התחזקו וחזרו בתשובה ואינם רוצים לאכול חוץ לסוכה, אז בלילה הראשון, אין להם ברירה, וחייבים למצוא סוכה לאכול, שאז חובה גמורה מן התורה לאכול פת בסוכה.⁹ אבל בשאר ימי החג, שאם אינו אוכל כביצה פת או מיני דגן, הוא פטור מסוכה ורשאי לאכול בביתו, בזה יש ליעץ לו שרשאי לאכול כזית פת או מעט יותר, ולשהות כדי זמן אכילת פרס [7.5 דקות], ושוב יאכל כזית פת או מעט יותר וישהו כנ"ל, ופטור מסוכה, שכיון שמפסיק בין אכילה לאכילה כדי זמן אכילת פרס, הרי כל אכילה בפני עצמה היא אכילת עראי. אלא שבמקרה זה ישנם לב ליטול ידיו בלי ברכה.

איך אפשר לברך "שהחיינו" על כל פרי ופרי?

ז. עוד נקודה אחת. מצוי עכשיו שישנם תמרים חדשים צהובים, וכן רימון חדש, שצריך לברך עליהם "שהחיינו", ולפי מה שכתב מרן זצ"ל (ש"ת יביע אומר חלק ד סימן יט) שיכול לברך על כל פרי ופרי בפני עצמו ברכת "שהחיינו", ויכוון לפטור רק את הפרי החדש הזה שנמצא לפניו, ולא את כל הפירות החדשים שעתידים להביא לו לאחר מכן מהמטבח, ואין בזה משום ברכה שאינה צריכה, נמצא שלאחר הקידוש שבירך "שהחיינו" על עצם היום, יביאו תחילה את התמרים החדשים בלבד ולא את הרימון, ויברך "העץ" תחילה ויכוון לפטור את כל הפירות שביאו לאחר מכן שברכתם "העץ", ואחר כך יברך "שהחיינו" על התמרים, ויכוון לפטור רק את התמרים ולא את הרימון שיביאו לו לאחר מכן, ואז כשיביאו את הרימון יברך שוב "שהחיינו". אבל אם בירך "שהחיינו" על התמרים והיה הרימון לפניו, פטר גם את הרימון.¹⁰

"ברכת השנה"

שותפות בהפצות של כל השנה לאחינו היקרים

למעוניינים בשותפות בזכויות הפצת החוברות למשך כל שנת תשפ"ו, יזכו ל"ברכת השנה" בסך 1,800 שקל, וזכות הרבים תעמוד להם אלה המגן, שיזכו לשנה טובה ומבורכת, עליה ברוחניות ובגשמיות עד בלי די, אמן.
ניתן לבצע בתשלום אחד או בהו"ק: **בהעברה:** בנק הדואר סניף 01, עמדות "אפיקי מים" ח-פ 8413671. לצייץ "עבור חלוקה". **או להתקשר:** 052-7117576

אצטרך לשלם קנס. אמר לו הרב: מוטב שתשלם קנס ולא תקנה דירה בלי מקום לסוכה, כי יהודי לא קונה דירה בלי שיהיה לו מקום לסוכה.

⁹ ולכן, רב קהילה שיועד שישנם אנשים בציבור שלו שמתחזקים ברוח השם, אבל עדיין לצערנו הרב הם לא בונים סוכה מכל סיבה שהיא, או מחמת עצלות או שחוששים מאנשים שאינם הגונים שיפריעו להם, או שהם בתחילת דרכם בתשובה ולא רבים יחממו להתאמץ בבניית הסוכה, או שהם גרים בין הגוים וכדומה, הנכון שיבנו הגנאים סוכה בחצר בית הכנסת כדי לזכות את הציבור, ויבהיר להם שלפחות בלילה הראשון שחובה מהתורה לאכול כזית בסוכה, יאכלו שם. וכה יעשו: לאחר תפילת ערבית של ליל החג, יכנסו לסוכה ויקדשו על היין עם ברכות הקידוש של החג, "לישב בסוכה" ו"שהחיינו". לאחר מכן יטלו את ידיהם לסעודה ויאכלו כ-60 גרם פת, ויברכו ברכת המזון וילכו לבתיהם, ויעשו קידוש לנשותיהם ובנותיהם שלא שמעו קידוש, [בלי ברכת "לישב בסוכה"]. ויאכלו עתה את סעודת החג עם המטעמים והתבשילים. וברור שהנשים יכולות לאכול פת בלי הגבלה, כי פטורות הן מסוכה, אך הבעל שכבר אכל בסוכה, רשאי ליטול את ידיו ולאכול פת או מיני דג עד כ-50 גרם ולא יותר, או שלא יאכל פת ומיני דגן כלל, ויאכל רק תבשילים כארוז, בשר וכו'. ויזכר על טוב ידידינו היקר הרב יוסף נתנוב שליט"א רב בית הכנסת הבורכים בדימונה, שבכל שנה הם בונים סוכה גדולה בסמוך לבית הכנסת, וכל הרוצה ליטול יבוא ויטול, ובאים שם ציבור שאין באפשרותם לבנות סוכה, וישנים ואוכלים שם. וזכות הרבים תלויה בו. אשרי חלקו ומה נעים גורלו.

¹⁰ גם בתחילת ימות הקיץ שמצויים הרבה פירות חדשים יחד, כמו: ענבים, משמשים, שיזפים, דובדבנים, אפרסקים ועוד, ישתדלו שלא להגיש את כל הפירות החדשים יחד, ועל ידי כך ירוויחו לברך על כל פרי ופרי ברכת "שהחיינו" בפני עצמה. אלא שאם כבר היו לפניו כל הפירות יחד, ויברך "שהחיינו" על פרי אחד, פטר את שאר הפירות.